

REGERINGSKANSLIET
Miljödepartementet
Enheten för naturmiljö
103 33 Stockholm

Remissvar avseende Miljömålsberedningens delbetänkande *Långsiktigt hållbar markanvändning, del 1, SOU 2013:43*

Statens fastighetsverk (SFV) har tagit del av Miljömålsberedningens delbetänkande rörande Långsiktigt hållbar markanvändning del 1, som behandlar skydd och skötsel av landområden samt hur miljöhänsynen i skogsbruket kan utvecklas. Enligt kommittédirektivet skulle beredningen lämna förslag på hur miljö kvalitetsmålen ska nås. I detta fall berörs framförallt miljömålet "Levande skogar" samt "Ett rikt växt och djurliv".

SFV vill sammanfattningsvis framföra följande synpunkter.

- SFV delar beredningens bedömning att "staten måste gå före".
- Det är angeläget att utveckla samordningen inom den statliga markförvaltningen, speciellt mellan olika verk och myndigheter, men även mellan verk och statliga bolag.
- Merparten av skyddet bör läggas på det offentliga skyddet för att garantera ett långsiktigt skydd.
- SFV ställer sig tveksamt till att satsa resurser på s.k. ekolandskap.

Enligt tidigare officiella bedömningar¹ är det inte troligt att de uppsatta målen kommer att nås. SFV:s bedömning är att inte heller Miljömålsberedningens nu redovisade förslag är tillräckliga för att nå de uppsatta miljömålen. Därtill är förslagen alltför oprecisa och vilar till stor del på förhoppningar om frivillighet. SFV bedömer även att de

¹ <http://www.miljomal.se/sv/Miljomalen/12-Levande-skogar/Nar-vi-miljokvalitetsmalet/>
<http://www.miljomal.se/sv/Miljomalen/16-Ett-rikt-vaxt--och-djurliv/Nar-vi-miljokvalitetsmalet/>

föreslagna styrmedlen och ekonomiska resurserna är otillräckliga för att nå de övergripande miljömålen.

I betänkandet finns emellertid en del bedömningar och förslag som kan bidra till en mer hållbar förvaltning än den som råder idag, även om de uppställda miljömålen inte nås. Bland dessa kan speciellt nämnas bedömningen att staten genom sitt agerande ska vara ett föredöme samt att det behövs en förstärkt samordning inom den statliga förvaltningen.

Skydd av land- och sötvattensområden

SFV instämmer i beredningens bedömning att den ekologiska representativiteten i skyddet behöver stärkas genom utökat skydd av skogsmark. Förslaget om ett uppdrag till bl. a Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket att ta fram ett kunskapsunderlag om hittillsvarande skyddade områden är ett bra initiativ.

Behovet av ytterligare skyddad skog gäller såväl det offentliga skyddet som det frivilliga skyddet. Vi anser dock att merparten av skyddet bör läggas på det offentliga skyddet för att med större säkerhet garantera ett långsiktigt skydd. Här lägger dock beredningen en mindre del på det offentliga skyddet samtidigt som man öppnar för att den formen av skydd kan inkludera fjällnära skog. Något som däremot inte kan medräknas i den frivilliga potten. Med tanke på att det frivilliga skyddet av produktiv skogsmark nedanför fjällnära skog (där det egentliga behovet finns) redan idag är betydligt större än det offentliga skyddet, känns det inte som att beredningen är beredd att i handling visa att staten ska vara ett föredöme.

Beredningen föreslår även en ny "skyddsform", "ekolandskap" (s. 89) för stora sammanhängande landskapsområden, vilka ska omfatta så mycket som 1,35 miljoner hektar. Detta förslag är dock mycket vagt och kan i dess nuvarande form inte ses som ett reellt verktyg för att skydda land- eller sötvattensområden. Tidigare försök med landskapsplanering i skogsområden med i huvudsak små privata markägare i södra Sverige har med all tydlighet visat på svårigheterna att nå konkreta resultat. SFV tror inte att en helt oprövad samverkansform inom några år skulle kunna omfatta 3 % av Sveriges skogsmark. Vi kan inte heller se att det skulle uppfylla de krav på skydd som är relaterade till konventionen om biologisk mångfald eller Nagoya-överenskommelsen.

SFV bifaller förslaget att ge i uppdrag till Statskontoret att utreda förutsättningar och lämpliga former för ersättningsmark till privata markägare (s. 96). Genom bl. a. SFV och Sveaskog äger staten stora arealer skog som skulle kunna användas i bytes- eller försäljningsaffärer för att ersätta markägare med skogar med höga naturvärden. Här finns sannolikt en större potential än vad som hittills tagits i bruk.

Prioriterade skötsel- och restaureringsinsatser

Miljömålsberedningen konstaterar att skötsel och restaurering är viktiga verktyg i arbetet med biologisk mångfald (s. 111). SFV instämmer i denna bedömning, men vill samtidigt påpeka de bristande resurser som länsstyrelsen har idag för att kunna effektuera de skötselplaner som finns för befintliga reservat. För att behålla, alternativt öka, de värden och kvalitéer som finns i befintliga reservat krävs det ökade resurser. Detta är något som borde prioriteras innan nya reservat skapas eller nya "skyddsformer" testas. Här saknas en analys av dagens problem med eftersatt skötsel i befintliga reservat.

Staten skall vara ett föredöme som markägare

Att staten som markägare borde vara ett föredöme har i många sammanhang antytts, men sällan formulerats skarpt. Speciellt när det gäller "mjukare" mål som t. ex. de nationella miljömålen eller god hänsyn till sociala värden, förtjänar detta att förtydligas och konkretiseras i uppdragen/instruktionerna för de olika statliga markförvaltarna. Här delar SFV beredningens bedömning att "*staten måste gå före*" (s. 49 och 115 ff.).

När det gäller samordningen inom den statliga markförvaltningen, upplever SFV ofta att den kunde vara bättre, speciellt mellan olika verk och myndigheter, men även mellan verk och statliga bolag. Här torde finnas stora vinster att göra med en bättre samordning, något som har påtalats under lång tid och från många håll, bl. a. i Statsskogsutredningen 2002. Att tillsätta en utredning rörande denna fråga kan förhoppningsvis vara ett sätt att få upp frågan på dagordningen igen.

Förtydligad miljöhänsyn i skogsvårdslagen

SFV ser positivt på de förslag till förändringar i skogsvårdslagen som presenteras (s. 126), och även på de uppdrag som ska ges till Skogsstyrelsen. För att dessa förslag ska få genomslag krävs emellertid att Skogsstyrelsen tillförs resurser så att rådgivning och kontroll av naturvärden kan ske i betydligt större utsträckning än vad som är möjligt idag innan avverkning.

Ett variationsrikt skogsbruk och Skogsbruk med framtidsperspektiv

När det gäller de föreslagna etappmålen om ett variationsrikt skogsbruk och ett nationellt skogsprogram är det svårt att se hur de framlagda förslagen på något mer påtagligt sätt kan bidra till en bättre måluppfyllelse av tidigare nämnda miljömål. Här saknar SFV en tydlig strategi och konkret målbild. För att i praktiken uppnå ett mer variationsrikt skogsbruk behövs sannolikt betydligt mer kraftfulla åtgärder, t ex en avreglerad skogsvårdslagstiftning där produktionskraven tonas ned eller ekonomiska incitament för att få öka mängden lövskogar eller skogar med andra naturvårdskvalitéer.

Detta ärende har beslutats av tillförordnad generaldirektör Björn Anderson i närvaro av kulturarvschef Marja-Leena Pilvesmaa samt beretts av naturvårdsspecialist Per Linder och kulturarvsspecialist Anders Glassel, den senare föredragande.

Björn Anderson

Anders Glassel